

RHAN 2 – ERTHYGLAU'R CYFANSODDIAD

Erthygl 9 - Y Pwyllgor Safonau a Moeseg

9.1 Pwyllgor Safonau a Moeseg

Mae'r Cyngor wedi penodi Pwyllgor Safonau a Moeseg statudol a bydd yn parhau i wneud felly.

9.2 Cynnwys

Cydbwysedd Gwleidyddol

Nid oes rhaid i'r Pwyllgor Safonau a Moeseg gydymffurfio â'r rheolau cydbwysedd gwleidyddol yn adran 15 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ac mae'r Cyngor wedi penderfynu y caiff y tri Chynghorydd a etholwyd yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor eu henwebu i sefyll ar y Pwyllgor.

(a) Aelodaeth

Bydd y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cynnwys naw aelod. Bydd ei aelodaeth yn cynnwys:

- (i) Pum aelod 'annibynnol', nad ydynt yn Gynghorydd neu gyflogai neu ŵr/gwraig cynghorydd neu gyflogai'r Awdurdod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall fel y diffinni gan y Ddeddf, wedi'u penodi yn unol â'r weithdrefn a nodir yn Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2001;
- (ii) Tri Chynghorydd (na fydd yn cynnwys yr Arweinydd ac na fydd yn cynnwys mwy nag un aelod o'r Cabinet neu Gynorthwydd i'r Cabinet) o'r Awdurdod;
a
- (iii) Un aelod o Gyngor Cymuned sy'n gyfan gwbl neu'n bennaf yn ardal y Cyngor ('Aelod o'r Pwyllgor Cymuned'), ar yr amod y gall y Cyngor hefyd benodi Aelod Pwyllgor Cymunedol Dirprwyol o Gyngor Cymuned wahanol o fewn ardal y Cyngor i eistedd ar unrhyw Banel Gwrandawriadau Is-bwyllgor y gellir ei gynnull i bennu cwyn am gynghorydd cymuned (wedi atgyfeiriad gan yr Ombwdsmon) mewn unrhyw achos lle y gall yr Aelod o'r Pwyllgor Cymunedol fethu â gweithredu oherwydd gwrthdaro buddiannau.

(b) Cyfnod yn y swydd

- (i) Caiff aelodau annibynnol eu penodi am gyfnod nad yw'n llai na phedair blynedd ac nad yw'n fwy na chwe blynedd. Bydd y Cyngor yn penderfynu ar y cyfnod hwn pan gânt eu penodi. Gallant gael eu hail-benodi am un term olynol pellach o hyd at pedair blynedd bellach yn unig.
- (ii) Caiff aelodau o Gyngor Caerdydd sy'n aelodau o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg gael eu penodi tan ddyddiad yr etholiad llywodraeth leol gyffredin

nesaf ar ôl iddynt gael eu penodi. Byddant yn stopio bod yn aelod o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg os byddant yn stopio bod yn aelod o Gyngor Caerdydd. Gallant gael eu hail-benodi am un term olynol pellach yn unig.

- (iii) Bydd yr Aelod o'r Pwyllgor Cymunedol (ac Aelod o'r Pwyllgor Cymunedol Dirprwyol, os caiff ei benodi) yn cael ei benodi am gyfnod o ddim mwy na'r cyfnod tan yr etholiadau cyffredin nesaf ar gyfer y cyngor cymuned, yn dilyn ei benodiad. Bydd yn stopio bod yn aelod o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg os bydd yn stopio bod yn aelod o gyngor cymuned yn ardal y Cyngor. Gall gael eu hail-benodi am un term olynol pellach yn unig.

(c) Cworwm

Bydd cyfarfod y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn gworwm dim ond pan fo:

- (i) o leiaf tri aelod yn bresennol; a
- (ii) o leiaf hanner yr aelodau sy'n bresennol yn aelodau annibynnol.

(d) Pleidleisio

Bydd hawl gan yr aelodau annibynnol ac aelodau pwyllgorau cymunedol hawl i bleidleisio mewn cyfarfodydd.

(e) Aelodau Pwyllgorau Cymunedol

Ni fydd aelod pwyllgor cymunedol yn cymryd rhan yng ngweithrediadau'r Pwyllgor Safonau a Moeseg neu unrhyw o'i is-bwyllgorau pan fo unrhyw fater sy'n ymwneud ag aelod o'i Gyngor Cymunedol yn cael ei ystyried.

(f) Cadeirio'r Pwyllgor

- (i) Aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg yn unig sy'n gallu bod yn Gadeirydd neu'n Is-Gadeirydd
- (ii) Caiff y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd eu hethol gan aelodau o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg ar gyfer p'un o'r cyfnodau canlynol sy'n fyrraf o (dim llai na 4 blynedd a dim mwy na 5 blynedd, neu (b) nes y bydd cyfnod y person hwnnw fel aelod annibynnol o'r Pwyllgor yn dod i ben. Gall y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd eu hail-benodi.

9.3 Is-bwyllgor Cynghorau Cymunedol

Caif y Pwyllgor Safonau a Moeseg benodi is-bwyllgor i arfer ei swyddogaethau mewn perthynas â'r cynghorau cymuned sydd wedi'u lleoli yn ardal weinyddol Caerdydd ac aelodau'r Cynghorau Cymuned hynny. Bydd yr is-bwyllgor yn cynnwys o leiaf dau aelod annibynnol ac un aelod pwyllgor cymunedol, oni bai bod y mater sydd gerbron yr is-bwyllgor yn berthnasol i Gyngor yr aelod pwyllgor cymunedol ne aelod o'r cyngor hwnnw. Yn yr achos

hwn, bydd aelod arall o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cymryd lle'r aeloda pwyllgor cymunedol.

9.4 **Rôl a Swyddogaeth**

Bydd gan y Pwyllgor Safnau a Moeseg yn nodi'r a'r swyddogaethau yn ei gylch gorchwyl cymeradwy yn Atodiad 2 of Ran 3 y Cyfansoddiad hwn.

9.5 **Adroddiad Blynyddol**

Cyn gynted â phosibl ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol, bydd y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor, yn unol â gofynion adran 63 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.